

Samenvatting en toelichting

Inleiding

Leren is de sleutel voor de toekomst van Europa. In een maatschappij en een economie waarin informatie een steeds grotere rol speelt, zijn vaardigheden en kennis op dat gebied van wezenlijk belang voor toekomstige welvaart. Leren heeft hoge prioriteit voor de Europese Unie (EU), de lidstaten en de sociale partners.

Elke lidstaat heeft zijn eigen tradities en benaderingen op het gebied van leren, niet in het minst voor wat betreft de beroepsopleiding. Het tempo van de technologische, economische en sociale veranderingen heeft leren echter niet alleen belangrijker gemaakt, maar ook complexer. Daarom kan het uitwisselen van informatie en ervaringen tussen degenen die op welk niveau dan ook bij de beroepsopleiding betrokken zijn, van groot voordeel zijn. Een dergelijke uitwisseling kan discussies stimuleren, nieuwe ideeën opleveren en bevorderen dat er verbeteringen in de beroepsopleiding worden doorgevoerd die nodig zijn om aan de behoeften van deze tijd te beantwoorden.

Het **Europees Centrum voor de ontwikkeling van de beroepsopleiding (CEDEFOP)** is in het leven geroepen om de Europese Commissie te helpen op communautair niveau een stimulans te geven aan de bevordering en ontwikkeling van de beroepsopleiding, alsmede om een bijdrage te leveren aan het werk van de lidstaten en de sociale partners middels actieve ondersteuning van informatie-uitwisseling en vergelijking van ervaringen inzake onderwerpen van gemeenschappelijk belang.

Doelstellingen van het CEDEFOP

Het CEDEFOP wil een referentiepunt zijn dat beleidsmakers en uitvoerders op alle niveaus in de EU voorziet van informatie, zodat een beter begrip ontstaat van de ontwikkelingen in de beroepsopleiding, en hen op die manier in staat stellen om goed onderbouwde beslissingen te nemen over toekomstige acties. Het CEDEFOP beoogt verder om onderzoekers te stimuleren trends aan te geven, alsmede om onderzoek naar voor beleidsmakers relevante thema's te ondersteunen.

Activiteiten van het CEDEFOP in 1999

De activiteiten van het CEDEFOP zijn gericht op het verder uitwerken van de drie hoofdthema's uit de prioriteiten voor de middellange termijn (1997-2000) (zie bijlage 1),

zoals vastgesteld door de raad van bestuur. Het betreft de volgende thema's:

- het bevorderen van bekwaamheden en levenslang leren;
- het volgen van de ontwikkelingen in de lidstaten; en
- het ondersteunen van mobiliteit en uitwisselingen op Europees niveau.

De activiteiten van het Werkprogramma voor 1999 kunnen worden ondergebracht in de volgende drie groepen:

- ontwikkeling van kennis –thema's en inhoud van CEDEFOP-projecten en activiteiten van de thematische netwerken van het CEDEFOP;
- uitwisseling en dialoog; stimuleren van discussies –studiebezoekprogramma en andere activiteiten ter bevordering van de discussies (binnen of buiten de eigen groep) tussen beleidsmakers, onderzoekers en uitvoerders;
- het publiek op de hoogte houden; voorlichting en verspreiding van informatie – voorlichtings- en informatie-activiteiten van het CEDEFOP.

Elk van de drie bovengenoemde punten wordt in het navolgende besproken.

Ontwikkeling van kennis en deskundigheid

Er wordt in 1999 verder gewerkt met twaalf projecten, die hieronder worden beschreven onder het thema waaronder zij vallen. De projecttitels zijn vetgedrukt.

Onder het thema *bevordering van bekwaamheden en levenslang leren* doet het CEDEFOP onderzoek naar de ontwikkeling van de vaardigheden die nodig zijn als basis voor levenslang leren, teneinde de integratie in de arbeidsmarkt te vergemakkelijken en werknemers in staat te stellen zich aan te passen aan de gewijzigde behoeften. In 1999 lopen er onder dit thema vier projecten.

Hoe verschillend de systemen ook mogen zijn, de lidstaten hebben als gezamenlijk doel die bekwaamheden te ontwikkelen die de kans op werk en een loopbaan vergroten. Puttend uit vier transnationale projecten op dit gebied die worden uitgevoerd in het kader van het Leonardo da Vinci-programma, doet het CEDEFOP in zijn project **sleutelkwalificaties en curriculumvernieuwing in de beroepsopleiding** onderzoek naar de verschillende benaderingen in de EU van het concept "sleutelbekwaamheden" en naar de wijze waarop zij worden omschreven, aangeleerd en - in de verschillende nationale verbanden – in de curricula geïmplementeerd.

Managers en werknemers in het MKB moeten over veel verschillende vaardigheden beschikken, omdat zij in vergelijking met de grote ondernemingen te maken hebben met veel verschillende soorten problemen en beslissingen betreffende de financiering en organisatie van opleidingen. Het project **leren in het MKB** is bedoeld om praktische ondersteuning te bieden voor managers en werknemers in het MKB. Daarbij wordt gekeken naar de rol van de verschillende advies- en ondersteuningsmechanismen die het MKB ter beschikking staan om het MKB te helpen zich aan te passen aan de economische, technologische en sociale veranderingen. Verder wordt daarbij onderzoek gedaan naar de invloed van de nationale en sectoriële context (met inbegrip van collectieve onderhandelingen en medezeggenschap van werknemers) op het MKB en naar de ontwikkeling van de menselijke hulpbronnen in het MKB.

In het afgelopen jaar heeft het CEDEFOP gewerkt aan **beschrijving, beoordeling en erkenning van leren**. Dit leverde een overzicht op van de in Europa gehanteerde methoden. Uit dit onderzoek kwam de kernvraag naar voren wat de waarde van die methoden is. Ook al zijn die nog zo geperfectioneerd, als zij niet door de arbeidsmarkt worden geaccepteerd, zijn zij in de praktijk maar weinig waard. Dit jaar zal in het kader van dit project worden onderzocht hoe de private en de publiek sector te werk gaan bij de beoordeling. Verder zal worden gekeken naar de wijze waarop de kwalificatiestandaarden worden bepaald en naar de benaderingen in verschillende economische sectoren.

Het project **vaardigheden en de informatiemaatschappij** onderzoekt aan welke vaardigheden behoefte is als gevolg van het toenemende gebruik van informatie- en communicatietechnologie in de organisatie van het werk. Er zal worden gezocht naar nieuwe benaderingen voor het analyseren van die toekomstige behoefte. Tevens zullen

ontwikkelingen worden beschreven met betrekking tot de wijze waarop in verschillende sectoren op die behoefte wordt ingespeeld.

Onder het thema *het volgen van de ontwikkelingen in de beroepsopleiding in de lidstaten* doet het CEDEFOP verslag van zowel algemene als specifieke ontwikkelingen in de lidstaten. In 1999 lopen er onder dit thema vijf projecten.

Dit jaar zal het CEDEFOP zijn beschrijving van de beroepsopleidingsstelsels in de lidstaten, alsmede van de verschillende regelingen op dat gebied, afronden, up-to-date brengen en op cd-rom beschikbaar stellen. Daarnaast zal het CEDEFOP samenwerken met Eurydice en de Europese Stichting voor Opleiding (ETF) met het oog op publicatie van korte beschrijvingen van de stelsels van de initiële beroepsopleiding in zowel de lidstaten als de kandidaatlanden voor toetreding in Midden- en Oost-Europa.

Om ervoor te zorgen dat de beroepsopleiding van hoog niveau is, is het van wezenlijk belang dat er geld wordt gestoken in innovatie en dat de resultaten van innovatie in de praktijk worden toegepast. In 1999 zal het CEDEFOP de Europese Commissie blijven ondersteunen in het **stimuleren van innovatie** door te helpen bij het opsporen en verspreiden van innovatieve ideeën, in het bijzonder die welke zijn ontwikkeld in het kader van het Leonardo da Vinci-programma.

Teneinde meer inzicht te bieden in de patronen en de verschillende programma's op het gebied van de beroepsopleiding in Europa, zal het CEDEFOP met de Europese Commissie en Eurostat blijven samenwerken om te komen tot verbetering van de statistische gegevens inzake het beroepsonderwijs en de -opleiding. Dit jaar zal er een speciaal nummer van **Voornaamste gegevens betreffende de beroepsopleiding in de EU** verschijnen, dat zal gaan over de overgang van school naar werk. Verder zal het CEDEFOP werken aan de ontwikkeling van indicatoren met betrekking tot de effectiviteit en de kosten van het beroepsonderwijs en de -opleiding.

Over de **financiering van het beroepsonderwijs en de -opleiding** in samenhang met de verantwoordelijkheden van overheid, ondernemingen en individuen en de rol van de sociale partners wordt veel gesproken. Het CEDEFOP zal een bijdrage leveren aan het debat over de financieringsmechanismen voor de toewijzing van gelden aan het beroepsonderwijs en de -opleiding, en wel door informatie te verstrekken over de in de lidstaten bestaande financiële structuren voor het beroepsonderwijs en de -opleiding. In dit project zal ook worden uitgezocht hoe de verhouding tussen kosten en baten ligt bij permanente beroepsopleiding.

Dit jaar zal het CEDEFOP zijn eerste **rapport inzake beleid op het gebied van het beroepsonderwijs en de -opleiding in Europa** publiceren. Daarin wordt gekeken naar beleidsontwikkelingen op Europees niveau via het bijeen brengen van de belangrijkste boodschappen van de Europese verworvenheden op het gebied van het beroepsonderwijs en de -opleiding. Gepoogd zal worden om de belangrijkste trends in de beleidsontwikkeling aan te geven, teneinde hetgeen in Europa bereikt is uit te bouwen en

de sterke en zwakke punten van beleid op Europees niveau tegen elkaar af te wegen in het licht van de uitdagingen die het beroepsonderwijs en de -opleiding wachten.

Onder het thema *ondersteuning van mobiliteit en uitwisselingen op Europees niveau* beoogt het CEDEFOP meer duidelijkheid te verschaffen over de verschillende beroepskwalificatiesystemen en informatie te geven over mobiliteit. In 1999 lopen er onder dit thema drie projecten.

Met het project **doorzichtigheid van kwalificaties** zal er meer begrip en samenwerking op dit gebied ontstaan doordat er een Europees forum in het leven wordt geroepen waarin ruimte is voor uitwisseling van informatie en meningen. Dit forum zal de lidstaten en de Europese Commissie ondersteunen in hun inspanningen om permanente en betrouwbare mechanismen te creëren waarmee het mogelijk zal zijn beter te begrijpen waar de verschillende beroepskwalificaties voor staan. Daarnaast zal het project een overzicht geven van de huidige ontwikkelingen in Europa betreffende de doorzichtigheid en erkenning van kwalificaties. Ook zal dit project bijdragen aan de verspreiding van de resultaten van de werkzaamheden die zijn uitgevoerd in het kader van het Leonardo da Vinci-programma.

Mobiliteit wordt vaak in verband gebracht met uitwisselings- en stageprogramma's. Met het project **mobiliteit in Europa: ondersteuning en voorlichting** zal het CEDEFOP onderzoeken wat de lange-termijneffecten zijn van transnationale stages en van het inbrengen van internationale kwalificaties in de ontwikkeling van ondernemingen. Bestudeerd zal worden hoe "transnationale inzetbaarheid" kan worden bevorderd, waarbij ook wordt gekeken naar curriculumontwikkeling, beroepskeuzebegeleiding en voorlichting ter ondersteuning daarvan. Daarnaast zullen gedragsaspecten worden geanalyseerd die van invloed zijn op de mobiliteit.

De ontwikkelingen in Europa die het gevolg zijn van de economische en sociale veranderingen, hebben grote gevolgen voor de vaardigheden die in de toekomst nodig zijn en voor het beleid dat noodzakelijk is om te bereiken dat die vaardigheden worden verworven. Vaak komt het er door de onmiddellijke problemen niet van om een strategische visie te ontwikkelen. Met het oog op strategieontwikkeling zal het CEDEFOP in 1999 **scenario's en strategieën voor de beroepsopleiding** leveren en zo een stimulans geven aan het debat over de ontwikkeling van beleid op het gebied van de beroepsopleiding in Europa, inclusief de landen die een aanvraag tot lidmaatschap hebben ingediend.

In tegenstelling tot de projecten, die te maken hebben met specifieke prioriteiten, hebben de twee netwerken van CEDEFOP betrekking op de drie prioritaire thema's en verbinden die met **trends in beroepen en kwalificaties** en de **opleiding van opleiders**. De netwerken vereenvoudigen de contacten met en tussen personen op sleutelposities en organisaties en bevorderen de discussie en samenwerking op Europees niveau. Verder brengen de netwerken deskundigheid in en vormen zij een middel voor het overdragen van informatie, innovaties en goede praktijken.

Uitwisseling en dialoog; stimuleren van discussies

Het CEDEFOP heeft verschillende manieren ontwikkeld om de discussie over tal van zaken met betrekking tot het beroepsonderwijs en de -opleiding en over de resultaten van de CEDEFOP-projecten, te vergemakkelijken.

Het **studiebezoekprogramma** stimuleert uitwisseling van ervaringen en informatie tussen deskundigen uit verschillende landen en met verschillende achtergronden door hen in staat te stellen andere lidstaten te bezoeken. Daarvoor zullen dit jaar meer dan 750 plaatsen beschikbaar zijn, met inbegrip van de plaatsen die zijn gereserveerd voor deskundigen uit Midden- en Oost-Europese landen. In het eerste halfjaar zullen er de gebruikelijke bezoeken worden gebracht, met aandacht voor stelsels en regelingen in bepaalde landen. In de tweede helft van het jaar zullen er voornamelijk thematische workshops zijn. Het programma is in eerste instantie bedoeld voor specialisten op het gebied van de beroepsopleiding die werkzaam zijn bij de overheid of bij door de sociale partners geleide organisaties.

Op de "**Agora**" **Thessaloniki** kunnen onderzoekers, sociale partners en beleidsmakers met elkaar debatteren over hun verschillende gezichtspunten. Elk jaar organiseert het CEDEFOP drie "Agora's", waar circa 30-50 deelnemers uit de EU-lidstaten bij elkaar komen. Er is een grote verscheidenheid aan deelnemers: onderzoekers, academici, beleidsmakers, werkgevers, werkgeversorganisaties, werknemers en vakbondsvertegenwoordigers. Elke "Agora" behandelt een bepaald thema, waarbij onderzoekers van sociale partners en beleidsmakers feedback krijgen over de impact van hun onderzoek en sociale partners en beleidsmakers de gelegenheid krijgen om na te denken over de implicaties van het onderzoek voor hun beleid.

Als **partner in beleidsontwikkeling** zal het CEDEFOP doorgaan met het ondersteunen van de Europese Commissie, de lidstaten en de sociale partners door informatie voor de discussies aan te leveren. In 1999 zal bijzondere aandacht worden besteed aan het in kaart brengen van en tegemoet komen aan de specifieke behoeften van de sociale partners. Het CEDEFOP zal proberen de onderlinge contacten en de samenwerking met andere organisaties, in het bijzonder Eurydice, de ETF en de OESO, nog verder te verbeteren. Door **ondersteuning van samenwerking op het gebied van onderzoek** zal het CEDEFOP de toepassing van vergelijkend onderzoek en vergelijkende analyses aanmoedigen. Informatie over de resultaten daarvan zal worden verspreid middels de Europese onderzoeksgids (Research Directory), waarin samenvattingen zijn opgenomen van in de lidstaten uitgevoerd onderzoek op het gebied van het beroepsonderwijs en de -opleiding, middels de uitgave van het tweede rapport inzake onderzoek op het gebied van het beroepsonderwijs en de -opleiding in Europa en middels het voor het uitwisselen van informatie en ervaringen samenbrengen van verschillende transnationale netwerken op het gebied van het beroepsonderwijs en de -opleiding.

Het publiek op de hoogte houden: voorlichting en verspreiding van informatie

Het voorlichtings- en communicatiebeleid van het CEDEFOP is erop gericht een evenwichtig pakket aan voorlichtingsdiensten en publicaties (al dan niet elektronisch) aan een breed publiek aan te bieden. De niet-periodieke uitgaven van het CEDEFOP behelzen beschrijvingen van nationale beroepsonderwijs en -opleidingsstelsels, alsmede rapporten met de resultaten van de CEDEFOP-projecten.

Het CEDEFOP geeft twee **periodieken** uit. **The European Journal for Vocational Training**, verschijnt driemaal per jaar in het Duits, Frans, Engels, Spaans en Portugees en geeft de resultaten weer van transnationaal onderzoek en verschaft informatie over ontwikkelingen in het beroepsonderwijs en de -opleiding, met het oog op stimulering van discussie – vanuit Europees perspectief – tussen beleidsmakers, onderzoekers en uitvoerders in Europa. In 1999 zal het blad worden vernieuwd. Een nummer zal niet langer meer gaan over een enkel onderwerp (hoewel af en toe nog wel een themanummer kan verschijnen), maar over een aantal verschillende onderwerpen.

Het tweede periodiek, **CEDEFOP Info**, verschijnt driemaal per jaar in het Duits, Frans en Engels en levert – zonder kosten – in krantvorm informatie over ontwikkelingen op het gebied van het beroepsonderwijs en de -opleiding.

De informatiedienst van het CEDEFOP wordt aangevuld met een **bibliotheek- en documentatiedienst**, die over een groot aantal zaken met betrekking tot het beroepsonderwijs en de -opleiding informatie verschaft aan de partners, de klanten en de staf van het CEDEFOP. In 1998 is het "**Electronic Training Village**" (ETV - het "**Elektronische Opleidingsdorp**") een centraal platform geworden voor uitwisseling van informatie en voor discussie tussen specialisten op het gebied van beroepsonderwijs en -opleiding. De uitwisseling van informatie verloopt via on-line fora, conferenties en adressengidsen. Het ETV biedt structurele toegang tot gegevensbestanden die verband houden met beroepsonderwijs en -opleiding. Verder kunnen de "inwoners" (geregistreerde gebruikers) van het ETV kiezen uit een geselecteerd aantal onderwerpen waarover zij informatie kunnen ontvangen zodra die beschikbaar is. Het dorp telde in november 1998 ongeveer 1500 inwoners. Het is de bedoeling dat dit aantal in 1999 nog zal toenemen en dat de aangeboden diensten dan ook nog verder ontwikkeld zullen worden. De **Internet-site** van CEDEFOP verschaft in een groot aantal talen algemenere informatie aan een breder samengesteld publiek en uitvoerders. In 1999 zal die informatie in een groter aantal EU-talen beschikbaar komen.

Conclusie

Het Werkprogramma 1999 is opnieuw een programma vol uitdagingen. Het vormt de weerslag van de ambitie van het CEDEFOP om invloed uit te oefenen op beleid en praktijk inzake het beroepsonderwijs en de -opleiding door kwalitatief hoogwaardig werk te leveren dat relevant is voor zijn partners.